

«Η εφαρμογή ενός WebQuest διδακτικού σεναρίου στην Αγωγή Υγείας»

Κοφολαίμη Ελένη¹ Τσιλιμπώκου Αγάθη²

¹Εκπαιδευτικός ΠΕ70, 1^ο Δημοτικό Σχολείο Παλαιάς Φώκαιας
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Αιγαίου
elenikops@gmail.com

²Εκπαιδευτικός ΠΕ70, 9^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Ε.Α.Π.
agatha.tsili@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ένα WebQuest διδακτικό σενάριο Αγωγής Υγείας, στο οποίο οι μαθητές καλούνται, μέσα από επιλεγμένες από τον εκπαιδευτικό ιστοσελίδες, να αναζητήσουν και να επεξεργαστούν το πληροφοριακό υλικό τους με βάση συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους, ακολουθώντας οργανωμένα βήματα μαθητοκεντρικού προσανατολισμού. Η διαδικτυακή έρευνα με βάση τις οριοθετημένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες κατευθυνόμενης διερεύνησης και η χρήση ποικιλίας εργαλείων των ΤΠΕ, επιτρέπει την εμπλοκή των μαθητών της Β' τάξης του δημοτικού σχολείου σε ομαδοσυνεργατικά σχήματα, στο πλαίσιο των οποίων προσεγγίζουν διαθεματικά τη γνώση και διεκπεραιώνουν το συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας (project) μέσα σε ένα καινοτόμο περιβάλλον συνεργατικής και αλληλεπιδραστικής μάθησης. Στο πλαίσιο αυτό, επαναπροσδιορίζεται ο ρόλος των μαθητών, αλλά και των εκπαιδευτικών, προς την κατεύθυνση σύγχρονων αντιλήψεων και πρακτικών, που ενισχύουν τις γνωστικές, κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες για τους μικρούς εκπαιδευόμενους, συμβάλλουν στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των δραστηριοτήτων και των εμπειριών της καθημερινής ζωής (Τζιμογιάννης & Σιόρεντα, 2007) και προάγουν την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου, οικοδομώντας μια νέα σχέση με τη γνώση

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ΤΠΕ, διαδίκτυο, WebQuest διδακτικό σενάριο, συνεργατική μάθηση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια οι νέες τεχνολογίες βρίσκονται σε μια συνεχή διαδικασία ένταξης και ενσωμάτωσής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Η «πληροφοριοποίηση» της κοινωνίας αλλά και το σύγχρονο εκπαιδευτικό περιβάλλον, θέλει τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) να συμβάλουν τόσο στη βελτίωση των διαδικασιών διδασκαλίας και εκμάθησης (αύξηση του ενδιαφέροντος των μαθητών, ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής τους, αύξηση του βαθμού κατανόησης των μαθημάτων, επίτευξη του προσδοκώμενου μαθησιακού αποτελέσματος) (Παρατηρητήριο για την ΚτΠ, 2009), όσο και στην ανάπτυξη ιδιαίτερων δεξιοτήτων και την απόκτηση νέων γνώσεων, προσφέροντας με τον τρόπο αυτό, στους μαθητές, ένα είδος «πληροφορικής κουλτούρας» που θα τους επιτρέψει να ενσωματωθούν καλύτερα στη σημερινή κοινωνία (EAITY, 2013). Οι αλλαγές στη δομή και τους προσανατολισμούς της εκπαιδευτικής

διαδικασίας που επέφερε η χρήση των ΤΠΕ με βάση τις επικοινωνιακές και κοινωνικογνωστικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις για τη διδασκαλία και τη μάθηση «δεν περιορίζονται μόνο στις διδακτικές πρακτικές, αλλά επεκτείνονται στους στόχους και στο περιεχόμενο της διδασκαλίας, στις μαθησιακές συνθήκες, στα χρησιμοποιούμενα εκπαιδευτικά μέσα και περιβάλλοντα, καθώς και στην οργάνωσή τους» (Τζιμογιάννης, 2007, σελ.334) κι έχουν οδηγήσει στην ανάπτυξη εφαρμογών που αξιοποιούν τις πολυμεσικές και δικτυακές τεχνολογίες για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Το Διαδίκτυο, ως βασικό εργαλείο των ΤΠΕ, προσφέρει σημαντικά οφέλη στην εκπαιδευτική διαδικασία εφόσον οι εφαρμογές του υποστηρίζουν πολλαπλά τη διδακτική πράξη (Σιακοβέλη, 2011), ενισχύουν τη μαθησιακή διαδικασία και της δίνουν νέες διαστάσεις. Οι μαθητές ως «ερευνητές πληροφοριών», κατανοούν πληροφορίες πολύπλοκων αντικειμένων μέσα από εξεικονιστικές αναπαραστάσεις κι αναλαμβάνουν ευθύνες για την ίδια τους τη μάθηση αφού από μόνοι τους ανακαλύπτουν παρά βλέπουν κι απομνημονεύουν (EAITY, 2013). Εστιάζοντας στο Διαδίκτυο ως πηγή πληροφορίας, τα σύμφυτα προβλήματα της γνωστικής υπερφόρτωσης (μεγάλος όγκος πληροφοριών) και του, κατά συνέπεια, αποπροσανατολισμού των χρηστών στη διάρκεια αναζήτησης υλικού, προς μη εκπαιδευτικούς σκοπούς (Παπανικολάου & Γρηγοριάδου, 2005), έκαναν επιτακτική την ανάγκη αναζήτησης από τους εκπαιδευτικούς διδακτικών μεθόδων που θα επέτρεπαν το σχεδιασμό συνεργατικών δραστηριοτήτων βασισμένων στον Παγκόσμιο Ιστό, οι οποίες ενεργοποιούν τους μαθητές προς την ανάληψη ρόλων και τους καθοδηγούν στην αποτελεσματική χρήση του Διαδικτύου με στόχο την επίλυση προβλημάτων, την οικοδόμηση γνώσεων, την ανάπτυξη δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου, τη συνεργατική και αλληλεπιδραστική μάθηση (Τζιμογιάννης & Σιόρεντα, 2007). Σε αυτήν την κατεύθυνση, τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί μία νέα προσέγγιση οργάνωσης μαθημάτων, η μέθοδος *WebQuest*, η οποία συνδυάζει το ψηφιακό περιβάλλον και τη χρήση του Διαδικτύου στη διδασκαλία, περιορίζοντας ταυτόχρονα τους κινδύνους που επιφέρει η ανεξέλεγκτη χρήση του (Χαραλαμπίδου, Αντωνίου & Παπαγεωργίου, 2009) και η διδακτική πρόταση που παρουσιάζεται σήμερα αξιοποιεί δημιουργικά τις προαναφερθείσες συνθήκες, διαμορφώνοντας μια νέα κουλτούρα μάθησης

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ WEBQUEST

Εννοιολογικό πλαίσιο και χαρακτηριστικά

Η ιδέα του «webquest» αναπτύχθηκε από τον καθηγητή Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας στο πανεπιστήμιο του Σαν Ντιέγκο, Bernie Dodge, το Φεβρουάριο του 1995, όταν θέλησε να δημιουργήσει μια μέθοδο που να καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς να αναπτύσσουν μαθήματα αξιοποιώντας παιδαγωγικά το διαδίκτυο (Σοφός & Κρον, 2010). Ο Dodge (1997) ορίζει την ιστοεξερεύνηση «ως μια εκπαιδευτική δραστηριότητα προσανατολισμένη στη διερεύνηση, κατά την οποία οι περισσότερες ή και όλες οι πληροφορίες που επεξεργάζονται τα υποκείμενα προέρχονται από το διαδίκτυο». Σταδιακά οι ιστοεξερευνήσεις μετασχηματίστηκαν σε σενάρια κατευθυνόμενης διερεύνησης, τα οποία χρησιμοποιούν πηγές από τον Παγκόσμιο Ιστό, ποικιλία εργαλείων των ΤΠΕ, καθώς και μια αποστολή η οποία κινητοποιεί τους μαθητές να διερευνήσουν ανοιχτά ερωτήματα, να επικοινωνήσουν την προσωπική τους εμπειρία και να συμμετάσχουν σε ομαδικές δραστηριότητες (Σταμούλης, Γρίλλιας & Πήλιουρας, 2008) μέσα από διαθεματικές προσεγγίσεις. Επιπρόσθετα αυτές οι διερευνητικές δραστηριότητες σχεδιάζονται ώστε να εστιάζουν στη χρήση

πληροφορίας παρά στην απλή αναζήτησή της, καλλιεργούν σκέψη υψηλού νοητικού επιπέδου η οποία περιλαμβάνει λειτουργίες όπως τη σύνθεση, την ανάλυση, την επίλυση προβλημάτων, τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη, οδηγούν σε καλή χρήση του Παγκόσμιου Ιστού και απαιτούν από τους μαθητές να λειτουργούν με υπευθυνότητα σε συνεργατικές και αλληλεπιδραστικές δραστηριότητες (Dodge, 2007). Σε ένα WebQuest διδακτικό σενάριο, η συνεργασία μεταξύ των μαθητών ως μέσο για την ανάπτυξη της μάθησης, γίνεται ζήτημα πρωτεύουσας σημασίας σε μαθησιακά περιβάλλοντα που κάνουν χρήση πρακτικών δραστηριοτήτων μέσα από υπολογιστικά συστήματα και χρησιμοποιούν το μοντέλο «ομάδα εργασίας» ως κεντρικό φορέα διδασκαλίας. Οι μαθητές, με επίκεντρο τον υπολογιστή, συζητούν ιδέες, ακούν άλλους και βασίζονται στην εμπειρία και στη γνώση ο ένας του άλλου. Αυτή η ανταλλαγή απόψεων σε μια μικρή ομάδα ενισχύει την αμοιβαία κατανόηση και τη συνοχή της ομάδας, ευνοεί τη διαπροσωπική μάθηση, διευκολύνει την ανάληψη ευθυνών και συνεισφέρει στην καλλιέργεια ικανοτήτων ανοικτής επικοινωνίας και συνεργασίας (Ματσαγγούρας, 2003).

Η οργάνωση της ιστοεξερεύνησης λαμβάνει υπόψη και τους δύο βασικούς συντελεστές της διδακτικής διαδικασίας, τον μαθητή και τον διδάσκοντα, και προϋποθέτει σαφή σχεδιασμό και συγκεκριμένα βήματα και για τις δύο πλευρές. Η πορεία για το μαθητή ξεκινά ως «αποστολή» επιφορτισμένη με την «επίλυση προβλήματος», στοιχείο που ενεργοποιεί τους μαθητές ως προς την ανάληψη ρόλων και βήμα βήμα έρχονται σε επαφή με το υλικό της ιστοεξερεύνησης που μπορεί να αποτελείται από πληροφορίες δοσμένες σε διάφορες μορφές (ιστοσελίδες, συμβατικό υλικό) κι επιδιώκουν να δώσουν απάντηση στο αρχικό ερώτημα ή πρόβλημα. Εκείνο που χαρακτηρίζει τη μαθησιακή διαδικασία είναι ότι οι μαθητές από παθητικοί δέκτες έτοιμων γνώσεων διερευνούν, ανακαλύπτουν (ανακαλυπτική μάθηση), οικοδομούν τη γνώση (εποικοδομητισμός) και αποκτούν κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες μέσα σε αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης (κοινωνιοπολιτισμική θεώρηση). Από την άλλη πλευρά, η συμβολή του εκπαιδευτικού σε μια τέτοια διδακτική πρακτική προϋποθέτει, πέρα από τον σχεδιασμό της, την υιοθέτηση ενός ρόλου μεσολαβητή στην απόκτηση της γνώσης, εμπυχωτή στη μαθησιακή διαδικασία και υποστηρικτή σε κάθε προσπάθειά τους (Σιακοβέλη, 2011; Παπανικολάου & Γρηγοριάδου, 2005).

Δομικά χαρακτηριστικά

Η δομή μιας ιστοεξερεύνησης περιλαμβάνει πεδία τα οποία στοχεύουν να εισάγουν βηματικά το μαθητή στο θέμα της δραστηριότητας, να τον ενημερώσουν για το ρόλο που θα αναλάβει σε αυτήν, να οριοθετήσουν και έμμεσα να κατευθύνουν την εργασία του. Παπανικολάου & Γρηγοριάδου, 2005). Για την επίτευξη της αποτελεσματικότητας και σαφήνειας των στόχων του, ένα WebQuest πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα πεδία (Σοφός & Κρον, 2010):

i) *Εισαγωγή (Introduction)*: παρουσιάζεται η κεντρική ιδέα του σεναρίου με έναν ελκυστικό τρόπο, ώστε να προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών, προετοιμάζοντας τους για το περιεχόμενο της αποστολής έχοντας φυσικά υπόψη τις υπάρχουσες γνώσεις και δυνατότητές τους.

ii) *Εργασία ή Αποστολή (Task)*: παρουσιάζεται ο ρόλος των μαθητών και ορίζεται η εργασία που πρόκειται να αναλάβουν.

iii) *Διαδικασία (Process)*: περιλαμβάνονται βήμα προς βήμα όλες οι δραστηριότητες που θα επιτελέσουν οι μαθητές για την εργασία τους, οι

προτεινόμενες πηγές και συγκεκριμένα εργαλεία για την αναζήτηση και οργάνωση της πληροφορίας.

iv) *Αξιολόγηση (Evaluation)*: περιγράφεται ο τρόπος αξιολόγησης των στόχων του μαθήματος και των δράσεων των μαθητών, θέτει κριτήρια αξιολόγησης, αντίστοιχα προς τις εργασίες τους. Το συνηθέστερο, είναι τα διαβαθμισμένα κριτήρια αξιολόγησης (ρουμπρικές).

v) *Συμπέρασμα (Conclusion)*: συνοψίζει τη μαθησιακή εμπειρία, επιτρέπει τον αναστοχασμό στη διαδικασία που ακολουθήθηκε, θέτει ανοιχτά ερωτήματα για νέες διερευνήσεις. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να αξιολογήσουν οι ίδιοι τη διαδικασία που ακολούθησαν και τα οφέλη που αποκόμισαν σε επίπεδο γνώσεων, επικοινωνίας και συνεργασίας.

vi) *Πηγές (Resources)*: αναφέρονται διευθύνσεις δικτυακών τόπων, πολυμεσικών αρχείων, κειμένων, οργανισμών, βιβλιογραφικές παραπομπές.

vii) *Σελίδα Δασκάλου (Teacher's corner)*: περιλαμβάνει οδηγίες εφαρμογής του σεναρίου προς εκπαιδευτικούς.

Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Η προτεινόμενη ιστοεξερεύνηση με τίτλο «Ένα πιάτο γεμάτο έξυπνα μυστικά» έχει σχεδιαστεί σύμφωνα με το ισχύον ΔΕΠΠΣ και το ΑΠΣ του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος και διαθέτει πεδία σύνδεσης με τα προγράμματα σπουδών των γνωστικών αντικειμένων της Γλώσσας, της Πληροφορικής, της Μουσικής, των Εικαστικών και της Θεατρικής Αγωγής.

Το διδακτικό σενάριο που δημιουργήθηκε για μαθητές της Β' τάξης, χωρίς αυτό να αποκλείει την αξιοποίησή του κι από μεγαλύτερη τάξη - προσαρμοσμένο στο γνωστικό και ηλικιακό επίπεδο των μαθητών, έχει τη μορφή project και χρονικά θα καλύψει διάστημα περίπου δύο μηνών (οχτώ διδακτικά δώρα). Υλοποιείται στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης στο εργαστήριο Πληροφορικής του σχολείου αλλά και μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας. Τα εργαλεία εφαρμογής του είναι το διαδίκτυο, ο επεξεργαστής κειμένου (Word), τα λογισμικά, δημιουργίας αλληλεπιδραστικών τεστ (Hot Potatoes), εννοιολογικής χαρτογράφησης (Kidspiration). Τέλος, χρησιμοποιούνται επιλεγμένοι ιστότοποι από τις μηχανές αναζήτησης Youtube και Google.

Για τη διεκπεραίωση της αποστολής τους οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες, η σύνθεση των οποίων γίνεται με κριτήριο την εξισορρόπηση των δυνατοτήτων των μαθητών, και η δυναμική που αναπτύσσεται (Μπαλτά & Ζήση, 2009) επιτρέπει να αναπτυχθούν και να λειτουργήσουν οι περισσότερες από τις ενεργητικές-συμμετοχικές τεχνικές μεταξύ των μελών της.

Επιλογή του Θέματος - Μεθοδολογία

Στην Ελλάδα και κυρίως στις αστικές περιοχές, η διατροφή των κατοίκων και ειδικότερα των παιδιών, αν και επαρκής ποσοτικά, δεν είναι η ενδεδειγμένη. Τα τελευταία χρόνια η χώρα μας υιοθετεί με ταχείς ρυθμούς ένα μοντέλο διατροφής, το οποίο στις δυτικές κοινωνίες θεωρείται υπεύθυνο για μια σειρά από ασθένειες.

Η εμπειρία μας από το σχολείο μάς έχει δείξει ότι έχει καθοριστική σημασία να ξεκινήσει ένα πρόγραμμα Αγωγής Υγείας σε αυτές τις κρίσιμες ηλικίες κι αυτό γιατί όλοι γνωρίζουμε πως:

✓ Όσο πιο μικρός είναι κανείς, τόσο πιο εύκολα μαθαίνει και αλλάζει συνήθειες.

✓ Η διδασκαλία των θεμάτων αυτών στο δημοτικό είναι περισσότερο αποτελεσματική εξαιτίας της άμεσης επαφής του παιδιού με το δάσκαλο και της σχέσης εμπιστοσύνης που αναπτύσσεται μεταξύ τους.

✓ Η ευαισθητοποίηση των γονέων καθίσταται ευκολότερη, καθώς στο χώρο του δημοτικού σχολείου η σχέση ανάμεσα στους γονείς και στο δάσκαλο είναι πιο στενή.

Με αφορμή την ενότητα 17 για τη διατροφή (σελ.136) στο μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος είχαμε την ευκαιρία να οργανώσουμε τη διδασκαλία του μαθήματος, με τη μορφή διαδικτυακών δραστηριοτήτων –και όχι μόνο, καθώς πρόκειται για μία ενότητα συμβατή με τις διερευνητικές διαδικασίες του WebQuest κι εύκολα μπορεί να βρεθεί αρκετό υλικό για το θέμα αυτό στον Παγκόσμιο Ιστό. Οι ενέργειες που υποστηρίζουν την προτεινόμενη διδακτική πρόταση, συγκεκριμένες και προαποφασισμένες, μειώνουν τον κίνδυνο άσκοπων περιπλανήσεων στο Διαδίκτυο που αποπροσανατολίζουν τους εμπλεκόμενους και αποδυναμώνουν τους μαθησιακούς στόχους (Μπαλτά & Ζήση, 2009). Μεθοδολογικά στηρίζεται στις αρχές της εποικοδομιστικής προσέγγισης και στις κοινωνικοπολιτισμικές θεωρήσεις του Vygotsky ακολουθώντας το μοντέλο της κατευθυνόμενης διερεύνησης με έμφαση στην κριτική σκέψη, τη συμμετοχική και συνεργατική μάθηση και τη δημιουργική έκφραση.

Παιδαγωγικοί και μαθησιακοί στόχοι

Βασικός Σκοπός της ιστοεξερεύνησης είναι να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά σε ζητήματα διατροφής και να αντιληφθούν τις ευεργετικές ιδιότητες που έχει για τον ανθρώπινο οργανισμό η σωστή διατροφή, όπως η μεσογειακή. Επίσης, να μάθουν να ενεργούν με στόχο τη βελτίωση της διατροφής τους για την προάσπιση της σωματικής και της ψυχικής τους υγείας, καλλιεργώντας παράλληλα διατροφική συνείδηση.

Επιμέρους Στόχοι

Α. Ως προς το γνωστικό αντικείμενο: Οι μαθητές καλούνται να γνωρίσουν τις ομάδες τροφών και τι προσφέρουν στον οργανισμό τους, να ξεχωρίσουν τις υγιεινές τροφές από τις μη υγιεινές, να μάθουν να φροντίζουν την υγιεινή των δοντιών τους, να κατανοήσουν νέες έννοιες, όπως *μεσογειακή διατροφή, υδατάνθρακες, λίπη, πρωτεΐνες, βιταμίνες, κ.ά.*, και να συνδέσουν τη σημασία τους με τα οφέλη της ισορροπημένης διατροφής. Επίσης, να αντιληφθούν τις δικές τους διατροφικές συνήθειες, επιδιώκοντας είτε να τις αναπροσαρμόσουν είτε να υιοθετήσουν διαφορετικές, συμβάλλοντας σταδιακά στην αλλαγή των διατροφικών συνηθειών όλης της οικογένειάς τους.

Β. Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία: Οι μαθητές επιδιώκεται να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και αλληλοβοήθειας για την επίτευξη του κοινού στόχου, αλλά και δεξιότητες επικοινωνίας (ακρόαση, ομιλία, διάλογο κ.ά.) προκειμένου να ανταλλάσσουν απόψεις και να συνεισφέρουν ενεργητικά στις συμμετοχικές διαδικασίες. Επίσης, να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη, με σκοπό να μάθουν να αντιστέκονται σε αρνητικές διατροφικές επιρροές, να ενσωματώνουν τη σωματική δραστηριότητα στην καθημερινότητά τους για τη διατήρηση της καλής υγείας και τέλος, να αποκτήσουν γνώσεις με ευχάριστο τρόπο, παίζοντας και τραγουδώντας.

Γ. Ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών: Οι μαθητές, μαθαίνοντας να χρησιμοποιούν ιστοσελίδες, να παρακολουθούν βίντεο, να λύνουν σταυρόλεξα, να παίζουν παιχνίδια και παζλ κ.ά., εμπλέκονται σε νέες

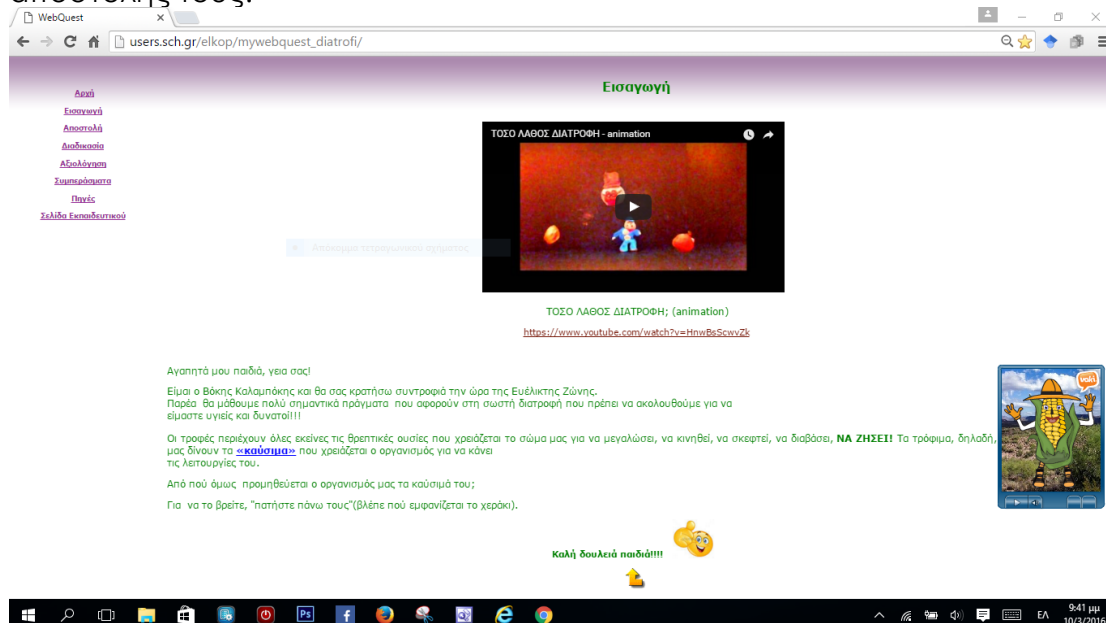
διαδικασίες μάθησης στην επαφή τους με τις νέες τεχνολογίες και αναπτύσσουν θετική στάση απέναντι στους Η/Υ ως περιβάλλον εργασίας. Ακόμα, μαθαίνουν να χειρίζονται τον Η/Υ ως εργαλείο ανακάλυψης και δημιουργικής έκφρασης, αλλά και ως νοητικό εργαλείο ανάπτυξης της σκέψης, αξιοποιώντας διδακτικά το διαδίκτυο και τις πολυμεσικές εφαρμογές του.

Περιγραφή-Εφαρμογή του σεναρίου

Το προτεινόμενο σενάριο ακολουθεί τη δομή ενός WebQuest και είναι προσβάσιμο μέσω της σελίδας URL: http://users.sch.gr/elkop/mywebquest_diatrofi/.

Στην **Αρχική σελίδα** δίνεται η ταυτότητα της ιστοξερεύνησης με τον τίτλο και τα στοιχεία των δημιουργών της, την ηλικιακή ομάδα των μαθητών στην οποία απευθύνεται, καθώς και μια συνοπτική παρουσίαση του επιδιωκόμενου στόχου του προγράμματος Αγωγής Υγείας που θα υλοποιηθεί διαθεματικά στο πλαίσιο του μαθήματος της Ευέλικτης Ζώνης. Οι προτεινόμενες λέξεις – κλειδιά προσδιορίζουν τις βασικές έννοιες που θα αναπτυχθούν στη διάρκεια του προγράμματος.

Στην **Εισαγωγή** οι μαθητές ακούνε το τραγούδι «Τόσο λάθος διατροφή» (<https://www.youtube.com/watch?v=HnwBsScwvZk>) το οποίο λειτουργεί ως οπτικό ερέθισμα στον προοργανωτή και “αιχμαλωτίζει” το ενδιαφέρον τους ώστε να εμπλακούν άμεσα στο ζητούμενο του webquest. Χρησιμοποιώντας τη βοήθεια ενός **voki** (ομιλούμενος αναταρ χαρακτήρας), καλωσορίζουμε τους μαθητές μας και τους προσανατολίζουμε στη συνέχεια για το περιεχόμενο της αποστολής τους.

Σχήμα 1: Η Εισαγωγή του WebQuest

Στην **Αποστολή** ο Βόκης Καλαμπόκης ενημερώνει τους μαθητές για τους ρόλους τους, δίνοντάς τους βηματικά οδηγίες ώστε να δουλέψουν οργανωμένα και σωστά (χωρισμός σε ομάδες, μαθησιακό συμβόλαιο, ονοματοδοσία), ενώ οι επιθυμητοί στόχοι παρατίθενται στη συνέχεια ιεραρχημένοι (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις-συμπεριφορές).

Οι μαθητές, ακούγοντας τις σχετικές οδηγίες, ανατρέχουν αρχικά στο ψηφιακό σχολείο

(<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL103/57/439,1662/>) και ενημερώνονται πιο αναλυτικά για τις πέντε μεγάλες ομάδες

τροφών: τα δημητριακά, τα φρούτα και τα χορταρικά, τα γαλακτοκομικά, το κρέας, το ψάρι, τα αυγά και τα όσπρια και τέλος, τα έλαια, τα λίπη και τους ξηρούς καρπούς.

Σημείο εκκίνησης των δραστηριοτήτων στο στάδιο της **Διαδικασίας** αποτελεί ο χωρισμός των μαθητών σε ομάδες, τόσες όσες και οι ομάδες τροφών. Διευκολύνει ο σχηματισμός σε 5 ομάδες των 4 ατόμων (τάξη 20 μαθητών) και κατόπιν σχετικής οδηγίας, οι μαθητές αποφασίζουν μόνοι τους για την ονοματοδοσία των ομάδων τους.

Ένα παράδειγμα από την εφαρμογή στην τάξη:

- ❖ 1η ομάδα: **οι Γεωργοί** (δημητριακά - ψωμί)
- ❖ 2η ομάδα: **οι Βιταμινούληδες** (φρούτα - λαχανικά)
- ❖ 3η ομάδα: **οι Γαλακτεροί** (γαλακτοκομικά)
- ❖ 4η ομάδα: **οι Δυνατοί** (κρεατικά - ψάρια - όσπρια)
- ❖ 5η ομάδα: **οι Βουτυρένιοι** (γλυκά - έλαια - λίπη)

1η και 2^η Δραστηριότητα (πρώτο διδακτικό δίωρο)

Στην **1^η Δραστηριότητα** οι μαθητές παρακολουθούν το βίντεο «Ομάδες Τροφίμων» (<https://www.youtube.com/watch?v=oRo6xnUvWXQ>) όπου μαθαίνουν για τα συστατικά των τροφών και τα οφέλη τους στον οργανισμό και ολοκληρώνουν τη δραστηριότητα με τη συμπλήρωση αντίστοιχων γνωσιακών εργασιών (Φύλλα Εργασίας 1, 2 και 3). Συνεχόμενα, στη **2^η Δραστηριότητα**, όλες οι ομάδες μαθαίνουν για τα βασικά συστατικά των τροφών από επιλεγμένο ιστότοπο (<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/4866?locale=el>) και ολοκληρώνουν την εργασία τους με μια εικαστική δραστηριότητα (Φύλλο Εργασίας 4).

3^η, 4^η και 5^η Δραστηριότητα (δεύτερο και τρίτο διδακτικό δίωρο)

Επειδή η **3^η Δραστηριότητα** εξυπηρετεί την αναγνώριση των υγιεινών τροφών από τις βλαβερές και τη σωστή επιλογή των πρώτων στο καθημερινό διαιτολόγιο, οι μαθητές παρακολουθούν αρχικά τα βίντεο «ΥΓΙΕΙΝΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ» (<https://www.youtube.com/watch?v=HQmlRfX22U4>) και «Φρούτα και λαχανικά υγεία στη διατροφή» (<https://www.youtube.com/watch?v=lnkdd29mIsU>), στη συνέχεια παρακινούνται να τραγουδήσουν το τραγούδι της «Υγιεινής Διατροφής» (<https://diatrofiellinwn.wikispaces.com/%CE%A4%CF%81%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%8D%CE%B4%CE%B9%CE%B1>) και τελειώνουν με μια γλωσσική δραστηριότητα (Φύλλο Εργασίας 5). Στην **4^η Δραστηριότητα** βλέπουν στην εκπαιδευτική τηλεόραση το έργο «Εργα και ημέρες της κ. Τερηδόνας» (<http://www.edutv.gr/component/k2/erga-kai-imeres-tis-kas-teridonas>) και επιχειρούν τη δική τους δραματοποίηση σε δοσμένο σενάριο (Φύλλο Εργασίας 6). Η **5^η Δραστηριότητα** προσελκύει τους μαθητές με το τραγουδάκι «ΠΡΩΙΝΟ» (<https://www.youtube.com/watch?v=xh5EZ6NapAo>), ενώ η συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου για τις ατομικές διατροφικές τους προτιμήσεις (Φύλλο Εργασίας 7), τους προτρέπει να οργανώσουν το πρωινό τους στο σχολείο και να συμφάγουν με τους συμμαθητές τους στην τάξη. Ακολουθώντας, οι οδηγίες για σωστή σύνθεση των καθημερινών γευμάτων που παρατίθενται αμέσως μετά, καθοδηγούν τους μαθητές να ανταποκριθούν στις επόμενες δραστηριότητες, αξιοποιώντας τους ψηφιακούς πόρους από το Φωτόδεντρο και το πρόγραμμα ΕΥ ΖΗΝ (Φύλλο Εργασίας 8).

6^η Δραστηριότητα (τέταρτο διδακτικό δίωρο)

Οι μαθητές διαβάζουν προσεκτικά για τη Μεσογειακή Διατροφή και τα οφέλη της στον οργανισμό μας, συζητούν και καταθέτουν τις απόψεις τους, αναγνωρίζουν την Τροφική Πυραμίδα και, ακολουθώντας τις συμβουλές της

και τα ...μυστικά της (<http://www.agogygeias.gr/joomla/flash/pyramid4.swf>), συμπληρώνουν μια αξιολογική άσκηση (Φύλλο Εργασίας 9) και ολοκληρώνουν τη δραστηριότητα με τη βοήθεια του λογισμικού εννοιολογικής χαρτογράφησης kidspiration, ετοιμάζοντας ένα 'ισορροπημένο γεύμα' (Φύλλο Εργασίας 10).

7η Δραστηριότητα (πέμπτο διδακτικό δίωρο)

Οι μαθητές ενημερώνονται για την παιδική παχυσαρκία παρακολουθώντας το βίντεο «παιδική παχυσαρκία.wmv» (<https://www.youtube.com/watch?v=vca4IEE3lec>) και διαβάζουν το κείμενο που παρατίθεται στη σελίδα. Μετά από συζήτηση, αποφασίζουν να εντάξουν τη σωματική άσκηση στην καθημερινή τους δραστηριότητα. Ξεκινούν τραγουδώντας και χορεύοντας το «χοντρό μπιζέλι» (μουσικοκινητική άσκηση) (<http://www.youtube.com/watch?v=q-3ZGfjc5ZE>) και τελειώνουν επίσης ευχάριστα συμπληρώνοντας ένα hotpotatoes σταυρόλεξο καθώς κι ένα πρόγραμμα εβδομαδιαίας σωματικής δραστηριότητας (Φύλλα Εργασίας 11 και 12).

8η Δραστηριότητα (έκτο και έβδομο διδακτικό δίωρο)

Οι μαθητές επιλέγοντας δοσμένο ιστότοπο (<http://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=3c5fab192762>) λύνουν το παζλ «Πυραμίδα Διατροφής», εκτυπώνουν έγχρωμα το έργο και πλαστικοποιούν τη δημιουργία τους, δημιουργώντας ως τελικό προϊόν ένα εντυπωσιακό σουπλά, έτοιμο για καθημερινή χρήση στο οικογενειακό τραπέζι.

Προεκτάσεις (όγδοο διδακτικό δίωρο)

Οι μαθητές μας, αφού ενημερώθηκαν ολόπλευρα για τη σωστή διατροφή και τα οφέλη της, μπορούν στη συνέχεια να αναζητήσουν επιπλέον δραστηριότητες όπως, αινίγματα, παροιμίες και γλωσσοδέτες Φρούτων και Λαχανικών, φρουτο-σταυρόλεξο και να 'παίξουν' δημιουργικά με αυτές (Φύλλα Εργασίας 13, 14 και 15) ή να παρακολουθήσουν το βίντεο «Τα οφέλη των φρούτων και των λαχανικών» (https://www.youtube.com/watch?v=u1sh_XGKJ-Q).

Στο στάδιο της **Αξιολόγησης** οι μαθητές προτρέπονται να αξιολογήσουν μόνοι τους την εργασία τους με μία ρουμπρίκα αξιολόγησης με διαμορφωμένα κριτήρια, που αφορούν σε δεξιότητες γνωστικές, κοινωνικές, επικοινωνιακές και τεχνολογικές, τις οποίες διαρκώς αναπτύσσουν μέσα από τους ρόλους τους στις ομάδες εργασίας.

Στα **Συμπεράσματα** ανακεφαλαιώνεται η όλη διαδικασία που υπενθυμίζει στους μαθητές σχετικά με το τι έχουν μάθει και επισημαίνεται πως το θέμα της σωστής διατροφής πρέπει να αντιμετωπιστεί με την ευαισθητοποίηση και τη συστηματική εκπαίδευση του πληθυσμού σε θέματα υγείας. Θα πρέπει, δηλαδή, να προσέχουν τα προϊόντα που καταναλώνουν και να υιοθετούν μια ισορροπημένη διατροφή (π.χ. μεσογειακή), η οποία, σε συνδυασμό με την καθημερινή άσκηση να καλύπτει επαρκώς τις ανάγκες τους και να εξασφαλίζει μακροβιότητα και άριστη ποιότητα ζωής.

Στις **Πηγές** παρατίθενται η λίστα των ιστοσελίδων που έχουν προεπιλέξει οι εκπαιδευτικοί, ώστε να απαλλαγεί ο μαθητής από άσκοπες περιηγήσεις στο Διαδίκτυο. Περιλαμβάνονται επίσης, πηγές έντυπες και ηλεκτρονικές, όπως βιβλία, ταινίες κτλ.

Στη **Σελίδα του Εκπαιδευτικού** παρουσιάζονται πληροφορίες σχετικά με το διδακτικό σενάριο όπως, ο βασικός σκοπός, οι γενικοί και επιμέρους στόχοι, καθώς και οδηγίες εφαρμογής για το χειρισμό της μαθησιακής διαδικασίας.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ-ΚΡΙΤΙΚΗ

Το WebQuest διδακτικό σενάριο που εφαρμόσαμε ολοκληρώνεται και για τους δύο συντελεστές της, μαθητές και διδάσκοντες, με τη διαδικασία της αξιολόγησης, διαμορφωτικής και τελικής. Κυρίως μέσα από το διάλογο και την παρατήρηση, καθώς και από τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων που παρουσιάζονται στα Φύλλα Εργασίας των ομάδων, συμπεραίνουμε ότι το ενδιαφέρον των μαθητών για το συγκεκριμένο θέμα είναι έντονο και στην πορεία ενισχύεται με τη χρήση των τεχνολογικών εργαλείων που διευρύνουν τις γνώσεις τους και τις δεξιότητές τους. Οι μαθητές στο σύνολό τους χαίρονται τις δραστηριότητες, έχουν ενεργό συμμετοχή, ενώ όσοι έχουν μεγαλύτερη εξοικείωση με τους Η/Υ βοηθούν στην ενσωμάτωση εκείνων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη χρήση των εργαλείων. Σε γενικές γραμμές οι ομάδες λειτουργούν ευέλικτα -με λίγα εμπόδια- και παραγωγικά, με εντυπωσιακά και άμεσα αποτελέσματα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Dodge, B. (1997). *Some Thoughts About WebQuests*, San Diego State University. Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2016, από http://webquest.org/sdsu/about_webquests.html

Dodge, B.(2007). *What is a WebQuest?* Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2016, από www.webquest.org/index.php.

ΕΑΙΥ (2013). *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την Αξιοποίηση και Εφαρμογή των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη: Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης-Τεύχος 1: Γενικό Μέρος (Γ' Έκδ.)*. Πάτρα: ΙΤΥΕ-Διεύθυνση Επιμόρφωσης και Πιστοποίησης.

Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και Μάθηση*, Αθήνα: Γρηγόρης.

Μπαλτά, Σ., & Ζήση, Γ. (2009). «Στα βήματα των προσφύγων: από τη Μικρασία στην Ελλάδα, οδοιπορικό χωρίς επιστροφή». Μια διαθεματική προσέγγιση της Τοπικής Ιστορίας, με αξιοποίηση της ιστοεξερεύνησης. Άρθρο που παρουσιάστηκε στο 1ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο για την «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία», της Ε.Τ.Π.Ε., 24-26 Απριλίου 2009. Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2016, από <http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe1378.pdf>.

Π-ΚτΠ (2009). *Έκθεση αναφοράς αποτελεσμάτων έρευνας χρήσης των Νέων Τεχνολογιών στα Σχολεία*. Παρατηρητήριο για την Κοινωνία της Πληροφορίας. Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2016, από http://www.ekped.gr/files/upload_files/tpe_sch_sep_09.pdf.

Παπανικολάου, Κ.Α., & Γρηγοριάδου, Μ. (2005). *Σχεδιάζοντας WebQuest σενάρια μαθημάτων με βάση πολλαπλές πηγές πληροφορίας για τη δομή, λειτουργία, αναβάθμιση υπολογιστή*. Άρθρο που παρουσιάστηκε στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ της Ε.Τ.Π.Ε., Μάιος 2005. Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2016, από <http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe949.pdf>.

Σιακοβέλη, Π. (2011). *WebQuest Εκπαιδευτικό Σενάριο Διδασκαλίας με την Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. - Βιογραφικά Είδη*. Άρθρο που παρουσιάστηκε στο 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία των ΕΗΥΕΤ - ΕΤΠΕ, 28-30 Απριλίου 2011. Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2016, από <http://www.cetl.elemedu.upatras.gr/proc2/proceedings.html>.

Σταμούλης, Ε., Γρίλλιας, Α., & Πήλιουρας, Π.(2008). *Η Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση μέσω Ιστοεξερεύνησης. Μια εφαρμογή στη*

Μελέτη του προβλήματος του Γλυκού Νερού της Γης. Άρθρο που παρουσιάστηκε στο 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε., 12-14 Δεκεμβρίου 2008. Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2016, από http://www.kpe.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=416&Itemid=219.

Σοφός, Α., & Kron, F. (2010). *Αποδοτική Διδασκαλία με τη Χρήση Μέσων. Από τα προσωπικά και πρωτογενή στα τεταρτογενή και ψηφιακά Μέσα*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Τζιμογιάννης, Α. (2007). Το παιδαγωγικό πλαίσιο αξιοποίησης των ΤΠΕ ως εργαλείο κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Στο Κουλαϊδής, Β. (Επιμ.), *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση* (σελ. 333-354). Αθήνα: ΟΕΠΕΚ. Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2016, από http://www.oepk.gr/download/Sygxrones_Didaktikes_B.pdf.

Τζιμογιάννης, Α., & Σιόρεντα, Α. (2007). Το Διαδίκτυο ως εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Στο Κουλαϊδής, Β. (Επιμ.), *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση* (σελ. 355-374). Αθήνα: ΟΕΠΕΚ. Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2016, από http://www.oepk.gr/download/Sygxrones_Didaktikes_B.pdf.

Χαραλαμπίδου, Ε., Αντωνίου, Π., & Παπαγεωργίου, Α. (2009). Μέθοδος WebQuest: Η ένταξη του διαδικτύου στη σχολική διαδικασία με διαπολιτισμικές προεκτάσεις. Άρθρο που παρουσιάστηκε στο 1ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο για την «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία», της Ε.Τ.Π.Ε., 24-26 Απριλίου 2009. Ανακτήθηκε 5 Φεβρουαρίου 2016, από <http://www.etpe.eu/new/custom/pdf/etpe1376.pdf>.